

Religió Nou pontificat

Entre el poder i els pobres

JESUÏTES • La Companyia de Jesús encapçala la justícia social, la caritat i l'educació a tota l'Amèrica Llatina **VATICÀ II** • El concili de Joan XXIII va trencar l'orde religiós quan alguns dels seus membres es van afegir a la teologia de l'alliberament

Federico R. Molina

Buenos Aires

Prop del poder o sent víctima de persecucions, la presència de la Companyia de Jesús a l'Amèrica Llatina és una història carregada de contradiccions.

L'acusació que pesa sobre el cardenal jesuïta Jorge Bergoglio, avui Francesc, d'haver col·laborat amb l'última dictadura argentina (1976-1983) és una mostra més d'aquest camí sinuós iniciat fa més de 400 anys.

La història dels jesuïtes a la regió s'inicia amb la seva arribada a les costes del Brasil el 1549, des d'on es van fundar les missions a l'Uruguai, el Paraguai, l'Argentina, Mèxic i l'Amèrica Central. Acabat el 1771, el desterrament americà decretat el 1767, els jesuïtes s'han mogut sempre en l'ambigüitat de ser els educadors de les elits dirigents i impulsar, al mateix temps, la tasca social amb els més pobres.

L'esquerra interna es va produir després de la celebració del Concili Vaticà II (1962-1965). D'acord amb l'agitació política que alimentava la guerra freda i la Revolució Cubana, molts jesuïtes, en especial els més joves, van decidir sumar-se a la teologia de l'alliberament. Va ser així

La tomba de diversos jesuïtes assassinats al Salvador el 1989 ■ REUTERS

com la Companyia de Jesús es va vincular a posicions d'avantguarda. Els més radicals van decidir, fins i tot, sumar-se als grups guerrillers que es multiplicaven en tot el continent. Aquests són els sectors que van entrar en xoc amb la Santa Seu, mentre que altres grups més moderats van decidir mantenir el seu suport a la doctrina social de l'Església. Si bé es proclamen compromesos amb els drets humans i l'opció dels pobres, rebutgen la "po-

litització de la fe". El primer grup ha estat, evidentment, el més colpejat. Només al Salvador, entre el 1977 i el 1989, van ser assassinats més d'una dotzena de sacerdots.

Óscar Romero

El màrtir més destacat ha estat l'arquebisbe de San Salvador, Óscar Romero, executat per la ultradreta el març del 1980. A Nicaragua, mentrestant, el capellà Ernesto Cardenal era ministre de Cultura de

la Revolució Sandinista i desobeïa ordres del Vaticà per instar a no abandonar la militància política.

"Molts germans nostres van entregar la seva vida i la seva sang per construir un continent nou", recorda el provincial de la Companyia de Jesús a l'Amèrica Llatina, Jesús Sarriego Rodríguez.

En el segon grup podem trobar la resta dels dirigents jesuïtes, entre els quals hi ha Jorge Mario Bergoglio des de Buenos Aires, on va exercir com a superior a l'Argentina entre el 1973 i el 1979. Bergoglio va lluitar per allunyar els seus sacerdots dels grups armats, una actitud que després de la detenció i tortura de dos joves del seu orde li costaria l'acusació de col·laboracionista. La qüestió, lluny d'estar tancada, persegueix ara Francesc.

Avui viuen a l'Amèrica Llatina el 8% dels 19.000 jesuïtes ordenats a tot el món. I mantenen activa la denominada Associació d'Universitats Jesuïtes de l'Amèrica Llatina (Ausjal), amb cases d'estudi a l'Argentina, el Brasil, Colòmbia, l'Uruguai, Mèxic, Guatemala, el Salvador i Nicaragua. La seva influència pot no estar a l'altura de la que tenien en els agitats anys setanta, però els seus seguidors, ara, esperen que el nou papa Francesc revitalitzi l'orde. ■

Onze mil alumnes catalans estudien als jesuïtes

■ Els exercicis espirituals, com els que va fer sant Ignasi, són el seu ADN

M.R.
BARCELONA

Més d'11.000 alumnes catalans de primària i secundària a Catalunya, 76.000 a tot l'Estat, 160.000 a Europa i més de 2 milions al món estudien en escoles dirigides per la Companyia de Jesús, els jesuïtes, una congregació que, tot i ser considerada de gran nivell i, per tant, on han estudiat molts membres de les classes pri-

vilegiades, de l'elit, ja des de la seva fundació, en el segle XV, va tenir la voluntat d'obrir escoles per "oferir educació gratuïta a persones amb dificultats econòmiques". L'educació ha estat una de les prioritats de la Companyia de Jesús que, a Catalunya, té set escoles i relació amb dues més.

La identitat dels jesuïtes es fonamenta en la convicció que Déu "ons convida a col·laborar amb ell". Sant Ignasi i els primers companys "van escoltar aquesta crida i van fer del servei als pobres i malalts un tret destacat de la seva missió". "Els jesuïtes ara

Manresa és un dels punts més importants de la ruta de sant Ignasi ■ COVA DE MANRESA

ens movem sota quatre paràmetres: el servei a la fe, la promoció de la justícia, el diàleg amb les cultures i el contacte amb la resta de tradicions religioses, de què aprenem i a què mostrem la nostra ma-

nera de ser", explica Francesc Riera, superior de Cova de Sant Ignasi de Manresa. Recorda que els exercicis espirituals són el seu ADN: "Com sant Ignasi fent els exercicis espirituals descobrim la nostra

petitesa però que alhora és gran perquè Déu ens estima així." Manté que "posant-nos en mans de Déu, quan som capaços d'assumir la nostra derrota és quan ho rebem tot i entrem en la plenitud". ■

La Cova de Manresa, punt de pelegrinatge

La Companyia de Jesús és un dels ordes més importants a Catalunya, ja que sant Ignasi de Loiola –el seu fundador– va experimentar la seva transformació aquí: a Montserrat, on va desprendre's de la roba de noble (la va donar a un pobre) i de l'espasa (que va deixar als peus de la marededéu), i a Manresa, on en el 1522 es va estar reclòs en una cova pregant, meditant i escrivint els seus famosos *Exercicis espirituals*, textos que són la guia dels jesuïtes. La cova on es va estar sant Ignasi, la Cova de Manresa, és un dels punts importants de l'anomenada ruta ignasiana. Cada any, més de 5.000 persones hi fan exercicis espirituals i més de 35.000 visiten la cova i el santuari.